

Контекст на политиката

Устойчивото недостатъчно участие на жените в процесите на вземане на политически и икономически решения е актуално и важно предизвикателство за ЕС и държавите членки. Индексът за равенството между половете, разработен от EIGE през 2013 г., измерва съществуващите несъответствия по пътя към постигане на пълно равенство между половете в шест области, една от които е свързана с „управлението“. Тази област е свързана с оценяване на разликата между представителството на жените и мъжете в процесите на вземане на политически, социални и икономически решения. Според наличните данни тази област се характеризира с най-ниската за ЕС стойност на индекса за разстройството между половете — 38 от 100 точки. Този резултат подчертава, че недостатъчното представяне на жените в управлението и в процесите на вземане на решения все още е проблем, налагащ спешни действия.

Стратегия на Европейската комисия за равенство между жените и мъжете (2010—2015 г.):

- определя насърчаването на участието на жените в процесите на вземане на решения като една от шестте приоритетни области;
- поставя си за цел да насърчава равенството в процесите на вземане на решения по принцип и в управителните органи на дружествата.

Предложение на Комисията за Директива относно балансираното участие на жените и мъжете във вземането на икономически решения (2012 г.):

- определя цел за постигане на дял от 40 % за по-слабо представения пол сред директорите без изпълнителни функции в дружествата, допуснати до борсова търговия, до 2020 г.;
- задължава дружествата с по-малък дял на по-слабо представения пол да извършват избора на кандидатите въз основа на сравнителен анализ, като използват неутрално формулирани по отношение на пола и еднозначни критерии, и да дават предимство на представителите на по-слабо представения пол, когато квалификациите на кандидатите са равностойни;
- задължава дружествата, допуснати до борсова търговия, да приемат собствени цели за изпълнителните директори;
- гарантира по-голяма справедливост и прозрачност на процедурите за избор на членове на управителните съвети, като стимулира дружествата да разглеждат по-широк кръг кандидати.

Участие на гражданското общество (2014 г.):

- кампании на Европейското женско лоби „50/50“ и „Равнопоставена демокрация и активно европейско гражданство: европейската демокрация е немислима без равенство между половете“;
- насърчава равното представителство на жените и мъжете във всички европейски институции, с цел въпросите за

правата на жените и равенството между половете да бъдат включени приоритетно в политическия дневен ред на ЕС;

- предприема действия във връзка с неравновесието между половете при избора и участието на кандидати за Европейския парламент.

Стратегическите цели на Пекинската платформа за действие и показателите на ЕС

- Ж.1.** Предприемане на мерки за гарантиране на равния достъп на жените до управленските структури и процесите на вземане на решения, както и пълноценното им участие в тях.
- Ж.2.** Повишаване на капацитета на жените за участие във вземането на решения и лидерството.

Област Ж е била предмет на преглед два пъти — от финландското председателство на Съвета на Европейския съюз през 1999 г. и от италианското председателство през 2003 г. Изготвен е набор от 18 показателя, с които се измерва съотношението на жените и мъжете на ключови длъжности и в ключови организации и се оценяват политиките за насърчаване на по-добър баланс между половете по време на избори. Тези показатели имаха определящо значение за оценката на област Й „Жените и медиите“ и област К „Жените и изменението на климата“.

Базата данни „Жените и мъжете в ЕС: факти и данни“, създадена от Европейския институт за равенство между половете, съдържа актуални данни и информация и е достъпна на адрес:

<http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Констатации, направени въз основа на данните за целия ЕС

Бавен напредък по отношение на участието на жените в националните или федералните законодателни органи

Макар че е отчетен неголям напредък по отношение на достъпа на жените до националните/федералните парламенти, този напредък е бавен (участието бележи ръст от 3 процентни пункта до 27 % за еднокамарните парламенти/долните камари между 2008 и 2013 г.). Съгласно усреднените данни жените заемат едва една трета от длъжностите, натоварени с вземане на политически решения, в държавите от ЕС-28 и по-малко от 30 % от местата във федералните и националните парламенти в половината от държавите членки. В държавите членки, където функционира регионални парламенти, през 2013 г. средното участие на жените е достигнало 32 %.

Брой на държавите — членки на ЕС, по равнища на участие на жените в националните/федералните парламенти, 2008 и 2013 г.

Източник: Европейска комисия, база данни относно участието на жените и мъжете в процеса на вземане на решения.

В местните колективни органи (градски и общински съвети) в ЕС през 2013 г. средният дял на жените е достигнал 32 %. Най-голям е дялът на жените в Швеция (43 %), следвана от седем други държави членки, където участието на жените надхвърля 30 %.

Що се отнася до състава на Съда на Европейския съюз, дялът на жените съдии е нараснал леко от 2008 г. насам (от 11 % на 15 %), докато дялът на жените в състава на Първоинстанционния съд е намалял от 44 на 22 %.

Увеличава се участието на жените във вземането на решения в европейските институции

Участието на жените в Европейския парламент нараства с бавен, но устойчив темп през последните 35 години (от 16 % през 1979 г. на 37 % през 2014 г.). Все още обаче те са недостатъчно представени сред членовете и заместник-председателите на Европейския парламент (3 жени от общо 14 заместник-председатели).

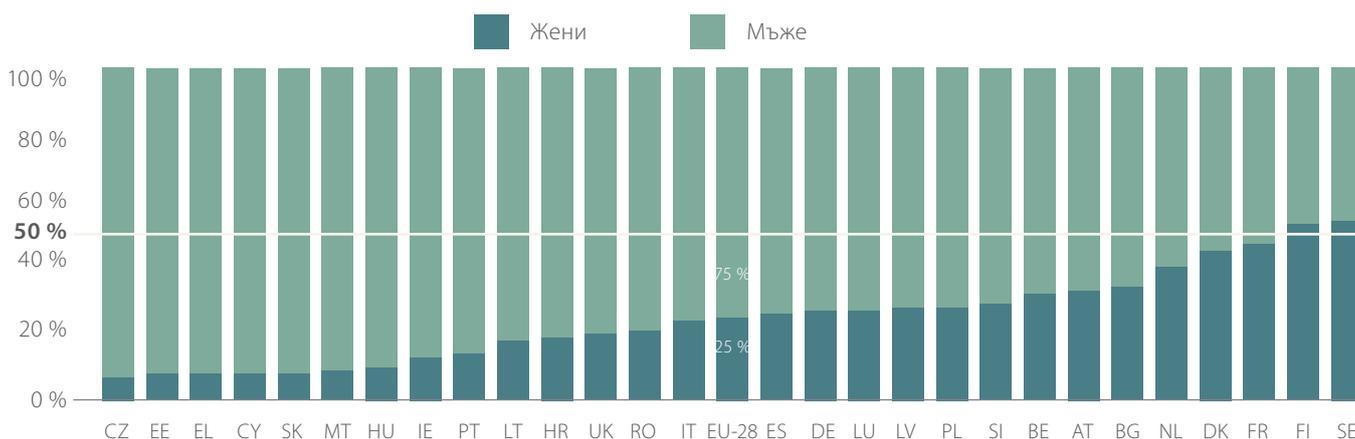
Жените заемат 33 % от административните длъжности в степен 1 и 39 % от административните длъжности в степен 2, като през 2013 г. 32 % от комисарите са били жени, докато в ръководството на Европейската централна банка жени не са участвали от 2010 г.

Делът на мъжете е непропорционално голям в повечето национални правителства

Едва една четвърт от министерските кресла в ЕС се заемат от жени. Жените заемат 50 % от министерските кресла в едва държави членки и 40 % — в други три държави членки.

Между 2008 и 2013 г. дялът на жените, управляващи определени министерски ресори, се е променил. През 2013 г. жените са управлявали по-малко административни (20 % спрямо 18 %) и социално-културни ресори (40 % спрямо 38 %) и повече министерски ресори, свързани с икономиката (17 % спрямо 24 %) и инфраструктурата (24 % спрямо 25 %).

Политическо участие на жените в националното правителство по държави членки, 2013 г.

Източник: Европейска комисия, база данни относно участието на жените и мъжете в процеса на вземане на решения.

Посредством законодателни мерки и мерки за саморегулиране може да бъде ускорено постигането на балансирано представителство на жените и мъжете в процесите на вземане на политически решения

Представителството на жените може да бъде увеличено посредством прилагане на изборни квоти по пол. През 2013 г. в седем държави членки са прилагани задължителни квоти, приети от правителствата, а в 13 други държави са прилагани незадължителни квоти. Най-новите примери за въвеждане на задължителни квоти са от Ирландия и италианските региони.

Значително увеличение на броя на жените, заемащи висши длъжности в националните публични администрации

Като цяло през 2013 г. повече от една трета (39 %) от всички държавни служители с функции от степен 2 са били жени срещу 34 % през 2008 г. По-малко е участието на жените на степен 1 на администрацията, където то възлиза на 30 % (28 % през 2008 г.). Най-голямо увеличение е отчетено за дела на жените, заемащи длъжностите със социално-културни функции. Делът на жените, заемащи такива длъжности, е нараснал от 35 на 41 % за степен 1 и от 42 % на 49 % за степен 2.

Бавен напредък по отношение на достъпа на жените до съдийски длъжности във върховните съдилища

Жените все още са недостатъчно представени в съставите на върховните съдилища, като в сравнение с 2008 г. за този показател е регистрирано увеличение от само 3 процентни пункта до 35 %. Делът на жените сред съдиите надхвърля 50 % в шест държави членки, но в други две държави членки този дял е по-малък 9 %.

Незначителен напредък по отношение на участието на жените във вземането на икономически решения и управителните органи на дружества, допуснати до борсова търговия

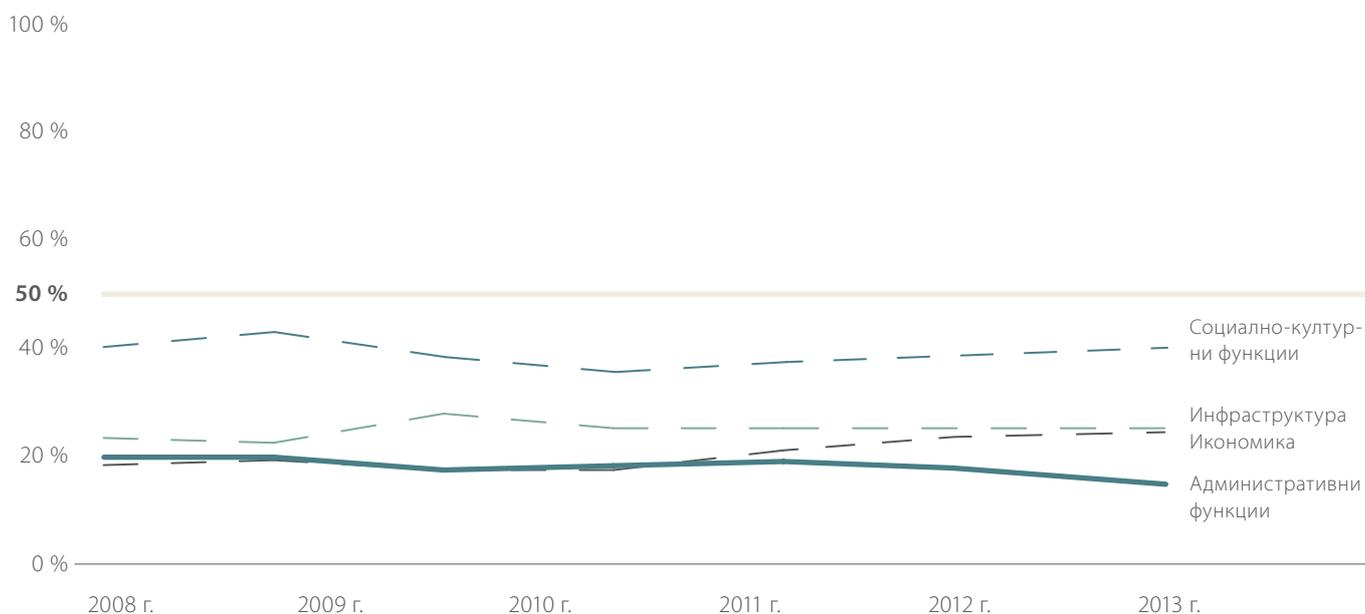
Отбелязва се бавен напредък по отношение на достъпа на жените до вземането на икономически решения. През 2013 г. една пета от членовете на управляващите органи на националните централни банки в държавите от ЕС са били жени, а в пет държави членки тези органи са били с изцяло мъжки състав. В 13 държави членки сред главните изпълнителни директори в изпълнителните съвети на най-големите търговски дружества, допуснати до борсова

търговия, не е имало нито една жена, като през 2008 г. това се е отнасяло за 15 държави членки. Участието на жените в съставите на изпълнителните съвети и органите с неизпълнителни правомощия на най-големите дружества в ЕС, допуснати до борсова търговия, е малко по-високо, но въпреки това те са недостатъчно представени, като заемат съответно 12 % и 19 % от длъжностите.

Социалните партньори на равнище ЕС подпомагат активно заемането на длъжности от най-високо ниво от жени

Броят на жените, заемащи председателски длъжности в синдикални конфедерации, не е нараснал значително от 2008 г. насам, а представителството на жените в управителните органи на тези организации остава слабо. Представителството на жените сред председателите и заместник-председателите на конфедерациите на работодателите е отбелязало ръст. От общо 60 председатели на работодателски организации в ЕС осем са жени, докато през 2008 г. само една организация е била председателствана от жена. Жените съставляват 17 % от общия състав на управителните органи на тези организации в сравнение с 9 % през 2008 г.

Дял на жените министри по функции в министерствата в държавите от ЕС-28, 2008—2013 г.

Източник: Европейска комисия, база данни относно участието на жените и мъжете в процеса на вземане на решения.

Полезни инициативи:

Подкрепа за **инициативата на ЕС за въвеждане на законодателно определени квоти** за състава на управителните органи на дружествата беше изразена от няколко държави членки (DK, IE, IT, AT, PL и PT). Дания например издаде препоръка, предлагаща конкретни цели за състава на съветите на директорите. Други държави, като например Австрия, Белгия и Германия, са приели неотдавна или предстои да приемат в близко бъдеще законодателство, с което са въведени задължителни квоти по пол за определени дружества. В Италия е предприета кампания под надслов „Квоти за представителство по пол. Една по-балансирана страна има по-добро бъдеще“ във връзка с приетото през 2011 г. законодателство за участието на жените в управителните органи. Освен това е приет закон (№ 120/2011), насочен към увеличаване на дела на жените в състава на управителните органи на публичните дружества. В Полша е приета цел, съгласно която делът на жените в състава на всички надзорни органи, които се избират от министъра на държавната хазна, трябва да достигне 30 % до 2015 г. В Португалия от 2012 г. насам с решение на министерския съвет частните търговски дружества са задължени да изпълняват планове за равенство. От 2013 г. насам в законодателството е предвидено, че в състава на всички административни и надзорни органи на държавни предприятия трябва да участват както жени, така и мъже. В Испания 31 дружества са подписали споразумения за сътрудничество с Министерството на здравеопазването, социалните услуги и равенството, в които наред с другото е предвидена целта за постигане в четиригодишен срок на 20-процентно участие на жени на висшите ръководни длъжности и в състава на управителните съвети, или за увеличаване на участието на жените с 5 процентни пункта. В рамките на изпълнявания съвместно с бизнес организации проект „Promoción“ дружествата биват ангажирани в процес на подбор и повишаване в длъжност на способни жени от техния персонал и насърчавани да предприемат конкретни дейности за обучение, изграждане на мрежи и наставничество.

НАПРЕДЪК И ТРУДНОСТИ В ОБЛАСТ Ж: ЖЕНИТЕ В УПРАВЛЕНИЕТО И В ПРОЦЕСИТЕ НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ

НАПРЕДЪК	ТРУДНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Важността на достъпа на жените до процесите на вземане на решения е придобила признание. Участието на жените е регистрирало неголям ръст. Въвеждането на законодателни изисквания за равно представителство/законодателно определени квоти потвърждава ангажимента на държавите членки за постигане на повече равенство между половете. Инициативи на ЕС, като например предложената директива, в която се предвижда квота от 40 % за участието на жени на длъжности в управителни органи без изпълнителни правомощия, са насочени към подобряване на баланса между половете. Социалните партньори допринасят за подобряване на достъпа на жените до управителните органи. Делът на жените сред заемащите най-висшите държавни длъжности и върховните съдии е отбелязал неголямо увеличение. 	<ul style="list-style-type: none"> Жените заемат по-малко от една трета от длъжностите, свързани с вземане на политически решения в ЕС, като делът им сред заемащите най-висшите длъжности е дори още по-малък. Делът на жените в състава на националните правителства е отбелязал само ограничено нарастване. Публичните/частните икономически и финансови институции все още са почти изцяло доминирани от мъже. Не е отбелязано съществено увеличение на дела на жените в състава на управителните органи на европейските синдикални организации. Представителството на жените е непропорционално голямо сред длъжностите от горния сегмент на средния ешелон на държавната администрация и в секторите, свързани с традиционните роли, изпълнявани от жените.

Пътят напред за ЕС

- Разработване и изпълнение на ефективни мерки в рамките на политиката (и законодателни актове, когато е необходимо), насочени към преодоляване на „стъкления таван“ в най-важните икономически структури, и особено тези, които имат публичен профил.
- Разглеждане и, ако е уместно, реализиране на ефективни стратегии и инструменти (например квоти за участието на половете) за постигане на балансирано участие на половете на изборни и назначавани длъжности в най-важните политически структури.
- Предприемане на мерки за преодоляване на съществуващите норми, нагласи и стереотипи, свързани с пола, които възпрепятстват равното представителство на жените на длъжностите, свързани с вземане на решения, в политическата, икономическата и социалната област.
- Насърчаване на социалните партньори и съответните заинтересовани участници да си сътрудничат за активно насърчаване на равния достъп на жените до органите с правомощия да вземат решения.

Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Европейският институт за равенство между половете (EIGE) е центърът на ЕС за знания в областта на равенството между половете. EIGE подпомага авторите на политики и всички заинтересовани институции в усилията им да превърнат равенството между жените и мъжете в реалност за всички европейци и не само за тях, като им предоставя специфични експертни познания, както и съпоставими и надеждни данни за равенството между половете в Европа.

Повече информация: <http://eige.europa.eu>

Центърът за ресурси и документация (ЦРД) на Европейския институт за равенство между половете е иновативна и практическа платформа, която е разработена с цел да помага в търсенето на важни източници относно равенството между половете, да улеснява обмена на знания между органите и лицата с интерес към политиките и практиките в областта на равенството между половете и да предлага интернет пространство за обсъждания и дебати.

Повече информация: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

За контакти:
European Institute for Gender Equality
Gedimino pr.16, LT-01103 Vilnius, LITHUANIA
Тел. +370 5 215 7444, Тел.+370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN: 978-92-9218-645-6
doi:10.2839/066810
MH-04-15-022-BG-N